

تأثیر نور آفتاب بر فشارخون، غلظت پلاسمایی سدیم، پتاسیم، تیروکسین و تری یدوتیرونین

(۱) دکتر بهرام یغمائی (۲) دکتر حسین سندگل (۳) زهراترک نژاد

خلاصه:

بررسیهای متعددی نشان داده است که تغییر مدت تابش نور خورشید منجر به تغییر اعمال بیولوژیکی انسان می‌گردد. این تحقیق بمنظور بررسی تاثیر طول مدت تابش نور بر میزان فشارخون، غلظت پلاسمایی سدیم، پتاسیم، T4، T3 صورت گرفته است. در این تحقیق دو گروه از کارگران شرکت خانه سازی کرمان در نظر گرفته شده‌اند. گروه اول ($n=84$) که بطور متوسط ۸ ساعت در روز درآفتاب کار می‌کردند بعنوان گروه آزمایش و گروه دوم ($n=77$) که در سایه کار می‌نمودند بعنوان گروه کنترل انتخاب گردیدند. گروههای آزمایش و کنترل از نظر سن، جنس، نوع کار، تغذیه، محل جغرافیایی کار و میزان کل ساعات کار در روز یکسانند. فشارخون بوسیله فشارستج عقربه‌ای و میزان سدیم و پتاسیم به روش فلیم فتو متر و میزان T4، T3 به روش RIA در حالت ناشنا اندازه گیری شد. نتایج حاصله نشان داد که میانگین فشارخون سیستولی و دیاستولی در هر دو گروه در حد نرمال بوده ولی در گروه آزمایش کمتر از گروه کنترل در مردم فشارخون سیستولی اختلاف معنی داری را نشان می‌دهد ($P < 0.05$). میانگین غلظت پلاسمایی سدیم و پتاسیم در گروه شاهد کمتر از گروه کنترل بوده و در مردم سدیم تفاوت معنی داری را نشان می‌دهد ($P < 0.01$). میانگین غلظت پلاسمایی T4، T3 در گروه آزمایش کمتر از گروه کنترل است و اختلاف معنی داری را نشان نمی‌دهد.

نتایج حاصل از مطالعات گوناگون نشان می‌دهد که نور آفتاب تأثیرات متعددی بر فعالیتهای بیولوژیکی موجود زنده دارد، این تأثیرات ممکن است از طرفی مربوط به تشعشع گرمایشی اشعه مادون قرمز و اشعه نزدیک به آن و تعریق ناشی از افزایش حرارت باشد. از طرف دیگر مربوط به اثرات شیمیایی ناشی از اشعه ماوراء بنفش و نور مرئی نزدیک این اشعه باشد (۲، ۸، ۱۶). با توجه به این تأثیرات، بررسیهای گسترده در این زمینه وبخصوص تأثیرات افزایش حرارت بر فعالیتهای

مقدمه: یکی از مسائلی که در دهه اخیر توجه انسان را بخود معطوف داشته است، تغییرات آب و هوایی و تأثیرات آن بر سیستمهای بیولوژیکی می‌باشد. از جمله این تغییرات افزایش دمای زمین می‌باشد که بر طبق گزارشات هر سال رو به تزايد است. بدون تردید افزایش دمای سطح زمین می‌تواند منجر به برهم خوردن تعادل اکوسیستمهای طبیعی و تغییر در فعالیتهای بیولوژیکی موجود زنده گردد.

۱- دانشیار گروه بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان

۲- استادیار گروه فیزیولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران ۳- مریم فیزیولوژی

خانه سازی کرمان مشغول بکار یودند استفاده شد. این افراد در دو گروه انتخاب شدند. گروه اول (گروه آزمایش $n=84$) که بین ۲ تا ۱۲ ساعت در آفتاب کار می‌کردند و گروه دوم (گروه کنترل $n=77$) که در سایه و دور از آفتاب مشغول بکار یودند. گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر سن، جنس، نوع کار، تقدیمی، محل جغرافیایی کار و میزان کل ساعت کار در روز یکسان بودند افراد دو گروه براساس اطلاعات حاصل از کارگزینی شرکت براساس ساعت حضور در آفتاب انتخاب شدند در ضمن جهت تکمیل اطلاعات بهر فرد پرسشنامه خاصی داده شد پس از گرفتن اطلاعات و پر نمودن پرسشنامه و توزین افراد بوسیله ترازو با استفاده از فشار سنج عقریه‌ای فشارخون افراد در حال نشسته و در محیط آرام گرفته شد و سپس نمونه‌های خون و ریدی جمع آوری و پس از لخته شدن سرم آنها جدا گردید و بر روی یخ جهت انجام آزمایشات به آزمایشگاه ارسال گردید. برای اندازه گیری غلظت پلاسمائی سدیم و پتاسیم از دستگاه فلیم فوتومتر و بمنظور تعیین مقدار تیروکسین و تیری یدوتیرونین از روش رادیو ایمینواسی (۷) استفاده نمودیم. پس از جمع آوری اطلاعات از روش‌های آماری آنالیز واریانس و آنالیز همبستگی جهت بررسی تغییرات داده‌ها در رابطه با عوامل تغییر دهنده آنها بهره گرفتیم.

نتایج:

باتوجه به اطلاعات موجود، گروه نمونه از نظر ساعت کار در محیط آفتابی یه چهار گروه تقسیم شدند که این چهار گروه عبارتند از:

- ۱- گروهی که بین ۳-۰ ساعت در محیط آفتابی کار می‌کردند و حدود ۹/۵۲ درصد افراد را تشکیل میدادند.
- ۲- گروهی که بین ۶-۳ ساعت در محیط آفتابی کار می‌کردند حدود ۴/۲۷ درصد افراد را تشکیل می‌دادند.
- ۳- گروهی که بین ۹-۶ ساعت در محیط آفتابی کار می‌کردند و حدود ۶/۲۲ درصد افراد را تشکیل میدادند.
- ۴- گروهی بین ۱۲-۹ ساعت در محیط آفتابی کار

فیزیولوژیک انسان ضروری بنظر می‌رسد. مسئله دیگری که امروزه در بسیاری از محاذل علمی مطرح است کاهاش ضخامت لایه ازن استراتوسفر می‌باشد. لایه ازن پوششی بر سطح زمین ایجاد می‌کند که با جذب قسمت عمده اشعه ماوراء بنفش ساطع شده از خورشید، مانع رسیدن این اشعه زیان آور به سطح زمین می‌گردد. بدینه است که کاهاش ضخامت لایه ازن اتمسفر منجر به افزایش میزان اشعه ارسالی به سطح زمین می‌گردد که بدليل عبور اشعه ماوراء بنفش از پوست و نفوذ آن به لایه های زیر پوست می‌تواند آسیب‌های متعددی به بدن وارد کند، شایعترین اثر مضراین تشعشعات انواع سرطان‌های پوست می‌باشد که امروزه بیشترین آمار سرطان رادر جهان بخود اختصاص می‌دهد و علاوه بر آن امروزه تحقیقات متعدد نشان می‌دهد که نور آفتاب می‌تواند بر سیستمهای مختلف بدن اثربگزارد این تاثیرات شامل اثربر فعالیت سیستم ایمنی و میزان ایمونوگلوبولین ها اثر بر فعالیت‌های غدد درون ریز، کاهاش فشارخون، تحریک مکانیسمهای تنظیم دمایی و بالاخره تغییر کاتيونهای پلاسمامی باشد (۱۰، ۱۵، ۱۶).

نور آفتاب سبب تحریک گردش خون پوستی، افزایش تشکیل هموگلوبین و حتی کاهاش فشارخون می‌گردد (۴ و ۵). افزایش طول مدت تابش نور منجر به کاهاش میزان تیروکسین و تستوسترون پلاسمامی شده است (۱۱ و ۱۲ و ۱۷).

نظریه بخش عمده تحقیقات در این زمینه بر روی جانوران و بخصوص پستانداران صورت گرفته است و پژوهش‌های انجام شده در رابطه با تاثیرات نور آفتاب بر بین انسان بسیار اندک است. باتوجه به اهمیتی که شرایط جوی و بخصوص نور خورشید بر فعالیتهای حیاتی دارد در صدد برآمدیم تا تحقیقی از تاثیرات نور آفتاب بر گروهی از فاکتورهای بدن انسان بعمل آوریم.

وسائل و روش کار:

در این تحقیق از مردان کارگر سالمند که در شرکت

بعلاوه طول موج ماورای بنسخ خورشید می تواند باعث فعال شدن آنژیم های هیستیدیناز پوستی شده که این آنژیم هیستیدین را به هیستامین تبدیل می کند. هیستامین خود یک عامل اتساع دهنده عروق بوده و باعث انبساط عروق و کاهش مقاومت عروقی می گردد (۴ و ۱۶). از سوی دیگر تغییر مدت حضور در محیط آفتایی ممکن است از طريق تغییر در غلظت پلاسمائی ملاتونین باعث تغییر فعالیتهای قلبی و عروقی گردیده و در نتیجه باعث کاهش فشار خون گردد. (۳)

مطالعه حاضر نشان داد افزایش مدت حضور در محیط آفتایی منجر به کاهش غلظت پلاسمائی سدیم می گردد. در تحقیقی که Cardinal در سال ۱۹۸۱ بر روی گوسفندانی که در معرض تابش اشعه ماورای بنسخ بودند انجام داد مشاهده کرد که با افزایش روزهای تابش اشعه غلظت پلاسمائی سدیم و پتاسیم در گوسفندان کاهش می یابد (۲). در انسان نیز حفظ هموستانز دمایی بدن پس از قرار گرفتن در مقابل تابش گرما زا از طریق تبخر پوستی صورت میگیرد. افزایش تبخر باعث ازدست دادن سدیم و پتاسیم پلاسمایی شده که کاهش پتاسیم عموماً در شرایط حاد ایجاد می گردد (۹) این افزایش میزان تعریق بدليل سازش غدد عرق بوده و یکی از مکانیسمهای سازش با محیط گرم می باشد (۱۴ و ۶). در مطالعه ای که توسط Morton و همکارانش در سال ۱۹۹۰ انجام گرفت مشخص شد که افزایش مدت حضور در معرض تابش نور منجر به تغییراتی در میزان کاتیونهای پلاسمایی از جمله سدیم و پتاسیم می گردد، که تغییرات سدیم پلاسمایی نسبت به پتاسیم در مقابل افزایش نور فاحش تراست. بنظر میرسد که تاثیر افزایش مدت تابش نور از طریق تغییر غلظت پلاسمائی ملاتونین و احتمالاً وجود یک بازتاب منفی بین غلظت این هورمون و غلظت پلاسمائی کاتیونهایی باشد (۱۲).

گزارشات موجود نشان می دهد که افزایش مدت تابش اشعه ماورای بنسخ یا حضور در محیط آفتایی منجر به

می کرددند و حدود ۴۰ درصد افراد را تشکیل می دادند. گروههای شاهد و نمونه از نظر کلیه فاکتورها (سن، جنس، نوع کار، محل جغرافیائی کار و میزان کل ساعت کار در روز) به غیراز ساعت حضور محیط آفتایی یکسان بودند. نتایج بدست آمده از این تحقیق در چهار جدول بشرح زیر خلاصه می گردد:

جدول شماره ۱: بررسی فاکتورهای سدیم، پتاسیم، فشار دیاستولی، فشار سیستولی، فشار متوسط سرخرگی، سن، هورمونهای تیروکسین و تری یدو تیرونین پلاسمایی ۸۴ نفر افراد نمونه (آفتاپ) و ۷۷ نفر افراد شاهد (سایه کارگران کارخانه خانه سازی کرمان).

جدول شماره ۲: توزیع افراد نمونه (آفتاپ) و شاهد (سایه) کارگران کارخانه خانه سازی کرمان در محدوده های مختلف فشار شریانی.

جدول شماره ۳: رابطه بین ساعت حضور در آفتاپ و غلظت پلاسمائی سدیم، فشار خون سیستولی، فشار خون دیاستولی و فشار متوسط سرخرگی در گروه نمونه (آفتاپ) کارگران کارخانه خانه سازی کرمان.

جدول شماره ۴: رابطه بین غلظت پلاسمائی سدیم و فشار خون سیستولی، فشار خون دیاستولی و فشار متوسط سرخرگی در افراد نمونه و شاهد کارگران کارخانه خانه سازی کرمان.

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد که نور آفتاپ باعث کاهش فشار خون سیستولی و فشار خون دیاستولی و غلظت پلاسمائی سدیم، پتاسیم، T3، T4 می گردد. (جدول شماره ۱)

بنظر میرسد که حضور در محیط آفتایی بدليل تاثیرات اشعه گرما زامنجر به تحریک مکانیسمهای تنظیم دمایی و افزایش تعریق می شود که این افزایش تعریق خود منجر به کاهش حجم مابعات بدن (هیپوولمی) شده و این امر احتمالاً خود منجر به کاهش بازده قلبی و کاهش فشار خون می گردد (۱۳ و ۱۴).

با بدنه انسان نیازمند تحقیقات گسترشده تر و بخصوص بررسی تداخل عمل غده صنوبیری و غده تیروئید در انسان دارد. مطالعه حاضر نشان می دهد که تابش نور آفتاب منجر به کاهش بارز غلظت پلاسمایی سدیم، غیر بارز پتاسیم، T4، T3 و کاهش بارزی در میزان فشار خون می گردد.

تشکر و قدردانی:

بدينویله مولفین از زحمات بیدریغ آقای محمد جوادیک طبع کارдан آزمایشگاه بوعلی سینا وابسته به بیمارستان شماره یک دانشگاه علوم پزشکی کرمان که در اجام آزمایشات و خانم مریم صباحی رحیمی در تایپ پرسشنامه و مقاله مارایاری نمودند کمال تشکر را دارند. بودجه طرح فوق توسط دانشگاه علوم پزشکی کرمان تامین شد و لازم میدانیم از همکاریهای آن معاونت کمال تشکر را بنماییم.

کاهش غلظت پلاسمایی هورمونهای تیروئیدی در بعضی از پستانداران میشود که مشابه با این پژوهه غلظت پلاسمایی T3، T4 در گروههای نمونه و شاهد کاهش یافته اما تفاوت معنی داری را نشان نمی دهد (جدول شماره ۱) (۱). تغییر در حرارت محیط باعث تغییر فعالیت غده تیروئید می گردد. حضور در محیطهای سرد باعث افزایش فعالیت غده و بالعکس افزایش دمای محیط منجر به کاهش فعالیت این غده می گردد. این پاسخهای دمای محیط احتمالاً از طریق تغییر میزان ترشح TSH بوسیله هیپوفیز قدامی صورت میگیرد (۱۸). در بررسیهایی که توسط Vriend در سال ۱۹۸۴ صورت گرفت مشخص شد که افزایش طول مدت تابش نور یا قرار گرفتن در محیط گرم منجر به کاهش غلظت پلاسمایی تیروکسین می گردد که این عمل احتمالاً از طریق تداخل عمل هورمونهای تیروئیدی و ملاتونین و نیز تاثیر دورهای نوری که بر محور هیپوفیز هیپو تالاموس اعمال می شود (۱۷) تائید و عمومیت این مکانیسمها در رابطه

P	I	شاهد	نمونه	فاکتور گروه آزمایشی
۰/۰۱	۳/۱	۱۴۰/۳±۲/۹۵	۱۳۸/۷۹±۳/۲۳	mEg/L سرم
NS ^(۱)	۰/۱۳	۴/۱۳±۰/۴۸	۴/۱۲±۰/۴۳	پتاسیم سرم
۰/۰۵	۱/۹۸	۷/۹۵±۱/۱۱	۷/۶±۱/۱۴	cmHg فشار دیاستولی
۰/۰۵	۲/۴۵	۱۲/۴۱±۱/۰۷	۱۱/۸۵±۱/۲۵	cmHg فشار سیستولی
۰/۰۵	۲/۲۱	۹/۴۴±۱/۲۳	۹/۰۲±۱/۱۸	cmHg شار متوسط سرخرگی
NS*	۰/۱۱	۳۶/۶۶±۸/۹	۳۶/۸±۸/۳۵	سن (سال)
NS*	۰/۲۲	۹/۱۶±۱/۸۹	۹/۱۰±۱/۵۹	تیروکسین سرم (میکرو گرم در دسی لیتر)
NS*	۰/۹۲	۱/۳۶±۰/۳۰	۱/۳۲±۰/۲۵	تری یدو تیرونین سرم (میکرو گرم در دسی لیتر)

جدول شماره ۱: بررسی فاکتورهای سدیم، پتاسیم، فشار دیاستولی، فشار سیستولی، فشار متوسط سرخرگی، سن، هورمونهای تیروکسین و تری یدو تیرونین پلاسما در ۸۴ نفر افراد نمونه (آفتاب) و ۷۷ نفر افراد شاهد (سايه) کارگران شرکت خانه سازی کرمان.

۱- NS یعنی اختلاف معنی دار و جو دندازد.

درصد افراد		تعداد افراد		فشار متوسط شریانی cmHg
نمونه	شاهد	نمونه	شاهد	
۲/۲۸	۲/۶	۲	۲	۶/۵ - ۷/۴
۲۹/۷۶	۱۵/۶	۲۵	۱۲	۷/۵ - ۸/۴
۳۲/۱	۳۱/۱۵	۲۷	۲۴	۸/۵ - ۹/۴
۲۷/۳۸	۳۲/۴۵	۲۳	۲۵	۹/۵ - ۱۰/۴
۶	۱۱/۷	۵	۹	۱۰/۵ - ۱۱/۴
۲/۳۸	۶/۵	۲	۵	۱۱/۵+
۱۰۰	۱۰۰	۸۴	۷۷	-

جدول ۲: توزیع افراد نمونه (آفتاب) و شاهد (سايه) کارگران شرکت خانه سازی کرمان در محدوده های مختلف فشار شریانی

فشار متوسط سرخرگی cmHg	فشار دیاستولی cmHg	فشار سیستولی cmHg	سدیم سرم mEq/L	فاکتور مور دبررسی
				ساعت حضور در آفتاب
۱۰/۰۲±۱/۴۱	۸/۸۵±۱/۱۳	۱۲/۳۶±۱/۴۵	۱۳۹/۵±۱/۶	۲/۹-۰
۹/۲۵±۱/۲۳	۷/۹۳±۰/۸۵	۱۱/۸۸±۱/۴۷	۱۳۸/۸±۲/۷۲	۵/۹-۳
۸/۸۲±۱/۲۱	۷/۵۶±۰/۹۵	۱۱/۳۴±۱/۳۲	۱۳۸/۲±۱/۹۲	۸/۹-۶
۸/۳۹±۱/۳۴	۷/۲۰±۱/۰۲	۱۰/۷۶±۱/۵۷	۱۳۷/۵±۲/۲۴	۱۲-۹
-۰/۹۸	-۰/۹۷	-۰/۹۹	-۰/۹۸	ضریب همبستگی

جدول ۳: رابطه بین ساعات حضور در آفتاب و غلظت پلاسمایی سدیم، فشارخون سیستولی، فشارخون دیاستولی و فشار متوسط سرخرگی در گروه نمونه (آفتاب) کارگران شرکت خانه سازی کرمان.

جدول ۴: رابطه بین خاطرات پلاسما بی سدیم و فشار شترن سیستولی، نقش خون دیاستولی و فشار خون متوسط سرخرگی در افراد نمونه و شاهد کارگران شرکت خانه سازی کهریزمان.

REFERENCES

- 1-Broucek J,The Effect of Artificial ultraviolet on Biochemical Indicators in Calves , vet Med (Praha).32(10):603-610,1987
- 2-Cardinal DP,Melatonin Amamalianpineal Hormone,EndocRev.2:327,1981
- 3-Desroches D,Martin CR,Vitamin D,Parathyroid and Thymus Gland Influences on seasonal variation in Renal Electrolyte Excretion of Bone .7(3):223-228.1986
- 4-Emmett A. Ovourke M,Malignant Skin Tumors .Edinburgh.london.1991.
- 5-Flower P A,Seasona; Endocrine Cycle in the European hedgehog Nacerseuropaeusa),J Reprod Fertil ,84:259-272 ,1990
- 6-Granstem RD,Ultraviolet Radiation Effects on Immunologic Function ,reg Immunol ,93(2) :112-119 (74 ref) Mar -Apr, 1990.
- 7- Gowenlock A.Varley's Practical clinical Biochemistry ,Oxford,Heinemann Medical books, chapter 6:110 -128 ,1988.
- 8- Ingraham RH, Staley RW,Seasonal Effects of Tropical Climate on shaded and nonshaded Cows as Measured by Rectal Temprature,Adrenal Cortex Hormones, Thyroid Hormone and Mild production .Am J -vet Res,40(12):792-797,1979.
- 9- Kornhavser A,Mechanism of Light Induced Dermal Toxicity ,loc cit Ref:244-258 ,1969.
- 10- Livden JK,Bierke JR.Degre M.Matre R.Effect OF UV Radiation on Interferon ,Immunoglobulins and Complement Components in Serum from Healthy Individuals ,photodermatol .4(6):296 -301, 1987.
- 11-Marx S J, Thyroid Dysfunction in Pseudohypoparathyroidism , physiology Volume, W.B Saunders international edition ,1989.
- 12- Morton D J,Alteration of Plasma Cation Levels in Rats ,J Pineal res.9:95-101, 1990.
- 13- Patton Fuchs .Text Book of Physiology Volume, W.B Saunders international editton ,1989.
- 14- Roberts scott ,Sun sport safety (Exercising in the Heat),American fitness ,Vol:VB issue No3,26(4) ,1990
- 15-Stump F,The Endocrinology of sunlight and pineal Hormone,Naturwissen shaften ,75(5):245-251,1988.

16-Tatar P, Ture cekova A,Effect of Natural sunlight on Adrenaline and Nonadrenaline Excretion in man ,Exp clin Endocrinol .90 (11): 126-128,1987:

17- Vriend J,Pineal Thyroid Interactions ,Pineal RES REV .1:183-206,1983.

18- Weismann K,Normal Function of the Thyroid Gland in Puv - A treated Psoriatics , Acta derm venevcol (stockh).60(5):432-434,1980.

The Effects of Sunlight on Blood Pressure and Plasma Concentration of Na+,K+,T3,T4

B. Yaghmai,M.D.,H.Sanadgol ,M.D.,Z.Torknegad,Ms,

ABSTRACT:

The exposure to light affects the biological functions of human. This Study has investigated the effects of duration of sunlight exposure on blood pressure and plasma concentration of Na+,K+,T3 , T4

The subjects are two groups of workers from a construction company in Kerman .The first group (experimental)having an average of 8 Workhours in Sunshine (n=84) and the Second one (control) working in shadow (n=77) .The two groups were identical in age ,sex ,nutrition ,work and geography of working area. Blood pressure was recorded by sphygmomanometer. Plasma concentrations of Na+ ,K+ were measured in fasting state by flame photometry and T3,T4 were measured by RIA methods and the following results were obtained:

1- Mean systolic and diastolic blood pressure had normal limit but were lower in expe. g and systolic blood pressure showed significant difference($P<0.05$)

2- Mean plasma concentrations of Na+ and K+ were lower in expe.g and plasma concentration of Na+ showed significant difference ($P< 0.01$).

3- Mean plasma concentration of T3,T4 was lower in expe.g.but did not show any significant difference.